

IZHAJA MESEČNO — CELOLETNA NAROČNINA ZNAŠA 15 DIN
NAROČA SE: PROSVETNA ZVEZA V LJUBLJANI, MIKLOŠIČEVA 7

ŠTEV. 2

FEBRUAR 1936

LETO XV

Kulturni apostolat

Dr. Fajdiga V.

Hvaležni moramo biti svojemu nadpastirju, da je ob uri obnovljenega katoliškega prosvetnega dela, z besedo „kulturni apostolat“ jasno označil sredstva in namene katoliške prosvete. V dobi Kat. akcije, v kateri so katoliški laiki in posebno še njihove organizacije poklicane, da pomagajo izvrševati Cerkvi njene apostolske naloge, je dolžnost kulturnega apostolata prosvetne dejavnosti katoličanov dvakrat jasna in obvezna. Vendar ima človek včasih vtis, kot da z besedo „kulturni apostolat“ ne vemo prav kaj začeti. Vsi čutimo, da mora kat. prosveta v novi dobi dati nekaj novega, mnogo bolj katoliškega in apostolskega, káko pa naj bi tako prosvetno delo bilo, nam ni jasno. Zato bi rad v naslednjem podal par misli o kulturnem apostolatu, kakršen je od Cerkve naložen naši prosveti.

Kdor misli, da je pravo in novo razmerje prosvete do Kat. akcije v tem, da prosveta sebi lastno delo pusti in spremeni v odseke KA, zamenjava dve povsem različni stvari. Koliko nam je to škodovalo, posebno kat. akciji, v nedavni preteklosti, je znano. Škoda je bila še posebej v tem, da so se zamenjala samo imena, drugo pa je ostalo. Prav tako bi grešil, kdor bi danes hotel spreminjati odseke prosvetnih društev v razne nabožne sekcije in jim nalagati

delo, ki spada v kat. akcijo, ne pa v kat. kulturno organizacijo. Zato je tudi nepravilno, če se zadovoljujemo v času kat. akcije samo s prosvetnim delom, pa četudi smo ga napravili bolj „pobožnega“, ko vendar mora prosvetno delo izvrševati predvsem kulturni apostolat in zanj vzgojiti potrebne apostole, v pojem kat. akcije pa je združen ves apostolat, poleg kulturnega tudi karitativni, tiskovni, mladinski, stanovski, farni itd. Ko bo kat. akcija živa, bo morala skrbeti za delavce in živo delo v vseh omenjenih smereh, izmed katerih je kulturna samo ena, če tudi ena najvažnejših. Nikdar torej ne smemo več zamenjavati pojmov KA in kat. prosveta. Prosveta naj pod vrhovnim vodstvom KA vrši svoje naravno poslanstvo, t. j. po kulturi naj vodi ljudstvo k Bogu, skozi dvorane prosvetnih domov naj se dviguje človek k Cerkvi in Bogu.

Ako pa kdo misli, da ta kulturni apostolat že vrši s tem, da kateremu koli kulturnemu predavanju doda v začetku in na koncu molitev ali čitanje sv. pisma, se tako moti kot tisti, ki so mislili, da so širili kat. prosveto že s tem, če so na vabila napisali: Kat. prosvetno društvo priredi ... Napačno bi pojmovalo kulturni apostolat vsako društvo, ki se oficijelno udeležuje svoje društvene sv. maše, istočasno pa daje

gledališke in filmske predstave, ki so proti temeljnim načelom in duhu katolicizma. Enako pogreško o kulturnem apostolatu delajo vsi tisti prosvetni delavci, ki želijo prisotnosti duhovnika, da bi se njih delo lahko imenovalo pravilno katoliško; ali tisti, ki mislijo, da je šport postal katoliški, če nimajo nstopa med popoldansko službo božjo. Usodno bi se motili tudi vsi, ki bi trdili, da so pravilno usmerili prosveto h kulturnemu apostolatu s tem, če so iz prosvetnih organizacij izključili vse, ki niso praktični katoličani, ali jih vsaj odstranili z vodilnih mest. Vse te in podobne napake pričajo o nepravilnem pojmovanju kulturnega apostolata. To nepravilno pojmovanje pa sloni na nepoznanju, ali recimo vsaj neupoštevanju glavnih načel o razmerju med religijo in kulturo in še posebej med katolicizmom in kulturo.

Ni moj namen tu podajati ta načela, katera naj nam poklicani strokovnjaki še in še podajajo in tolmačijo za vse panoge kulture. Splošno samo poudarimo, da zveza med vero in kulturo, t. j. med vero in znanostjo, umetnostjo, socialnim življenjem itd. ni samo zunanja in neorganična, ampak bistveno notranja in organična, tako zelo, da pravzaprav ni vidna in vendar vse obsega in v vsem versko-apostolsko deluje. Ni treba, da naši prosvetarji ovijejo rožni venec okrog prstov, če gredo v društvo, ampak njihova igra bodi taka, da človeka poboljša in ne kvari, njihova kulisa in obleka ne nasprotuje v ničemur božjim zapovedim. Ni treba predavati samo o cerkveni zgodovini, ampak podajanje vse zgodovine bodi dokaz, da vse vodi božja Previdnost, da je Bog začetek in konec vsega. Ni treba, da deklamirajo samo pobožne pesmi, če naj vršijo kulturni apostolat, ampak vsa umetnost, ki jo podajajo in s katero vzgajajo, naj bo taka, da po-

vroči ljubezen in odločitev za najvišjo Lepoto. Ni kulturni apostolat samo v tem, če govorim, kaj je Cerkev storila za znanost, ampak da pokažem, da je vsako iskanje in odkrivanje resnice istočasno približevanje najvišji Resnici. Ljudski oder je začel hvalevredno akcijo za poduhovljenje teatra, toda če misli, da je problem kulturnega apostolata odra rešen samo z duhovno, versko igro, je rešil problem samo polovičarsko. Ne samo verska igra vodi k Bogu, ampak vsaka umetnostna gledališka prireditelj vodi k cilju. Zato mora kat. prosvetno gibanje svoje gledališko udejstvovanje pregledati pod vidikom prave umetnosti, življenjske resničnosti in v tem že tudi apostolata. Podobno bo treba reformirati knjižnice, fantovske in deklishe večere itd. Posebno bi opozoril še na to, da je kultura zelo, zelo široko polje in bi prosveta pač nikdar ne smela priti v zadrego, kaj naj iz kulture podaja, še manj pa bi smela leto za letom podajati isto stvarino, vsa ostala kulturna področja pa bi bila zanemarjena.

Gotovo bo morala prosvetna centrala dobiti si cel krog strokovnjakov za razne panoge kulture, ki bodo po strokovno zanesljivih podatkih sestavili stvarino za kulturno vzgojo našega naroda pod vidikom, da vsaka prava kultura mora voditi, četudi na še tako skrit in posreden način, k Bogu. Nobeno diletantstvo tu ni na mestu, saj gre za eno najvažnejših zadev, za kulturno višino slovenskega naroda. Površnost in strah pred žrtvami ne sme biti razlog, da svoj narod kulturno slabo vzgajamo in včasih naravnost od Boga odvajamo. Ta površnost bi se mogla pozneje usodno maščevati. Vedno se namreč moramo zavedati, da je kulturni apostolat med najvažnejšimi apostolati v naši dobi. Le prav ga moramo razumeti in v tem smislu biti kar najbolj dejavni.

Abesinlja, spisal dr. Vinko Šarabon, je zelo primerna knjižica, ki nudi zanimivo stvarino za predavanje v društvi o državi, za katere svobodo se bije sedaj odločilni boj. To knjižico posebno priporočamo društvom, da si jo nabavijo

in na podlagi nje pripomorejo svojim članom do boljšega razumevanja sedanjih politično tudi za nas važnih dogodkov. Cena knjigi je Din 10.—, dobi se v vseh naših knjigarnah, pa tudi pri Prosvetni zvezi.

Materinski dan

Leta 1927. je prišla Prosvetna zveza prva izmed slovenskih organizacij, s programom materinskega dne. 25. marca istega leta je nad 100 društev na isti dan slavilo slovensko mater. Po vzgledu Prosvetne zveze so začele tudi druge organizacije prirejati slične dneve. Vendar more samo katoliška organizacija v pravi luči podati bistvo materinstva.

Najbolj primeren dan je 25. marec, ko je Marija naša nebeška mati postala mati. Zato naj se govorniki ob tem dnevu spomnijo na lepi zgled naše nebeške matere, ki je vedno še najmočnejša opora, pa najjasnejši zgled našim slovenskim materam. Kot druga taka točka govora naj bo podan življenjski lik slovenske matere, bodisi kmetkega ali delavskega stanu. Slovenska mati je še vedno ona luč, kakor jo imenuje dr. J. Krek, ki zgoreva zato, da sveti drugim, živi zato, da da življenje drugim.

Kot tretja misel naj se porabi tudi misel na našo skupno dmovino, ki je naša narodna mati, ki rabi zlasti v sedanjem času močne, nesebične ljubezni.

V naslednjem podajamo spored, kakor tudi tvarino za materinski dan, katerega mora prirediti vsako društvo. Porabi naj v ta namen zlasti deklishe kroške. Poleg nagovora in glasbenih točk naj obsega program sledeče:

1. Pozdravljene mamice, zborna deklamacija.
2. Zlata mamica, mladinski igrokaz v 1 dejanju. Spisal Jakob Žvan.
3. Božja mati.
4. Slovenski materi.
5. Brez matere.
6. Mati tolažnica, dramatični prizor.
7. Sirota, dramatični prizor.
8. Materi, deklamacija.

Vse deklamacije in dramatične prizore je spesnil g. Gregorij Mali.

Pozdravljene mamice!

G. Mali

Skupina mladenk:

Pozdravljene, mamice zlate,
pozdravljene, kličemo vam,
ki srca ljubeča imate,
v njih bisere hranite nam.

Ena: Življenje ste nam podarile,
Druga: trosile nam cvetja dobrot,
Vse: ljubiti Boga nas učile,
k Mariji kazale nam pot.

Ena: V besedi domači ste pele
pri zibelki pesmice nam,
Druga: za nas ste molile, trpele,
Vse: kako naj povrnemo vam?

Vse (počasi, slovesno):

Slovensko besedo ljubile,
o matere, bomo vse dni,
v njej Stvarnika zvesto slavile,
dokler bo še v nas kaj moči.

Zlata mamica

Mladinski igrokaz v enem dejanju

Spisal: J. Žvan

Osebe:

Ana Trpinova, vdova
Julka } njena otroka
Mirko }
Stanko, sinček bogatega soseda Tratarja
Kata Želarjeva, gospa iz mesta.

Dogaja se v trgu Zabukovje. Čas: sedanji.

(Skromno, a snažno opremljena soba pri Trpinovih, Julka, Mirko in Stanko se igrajo šolo. Julka in Mirko [8—10 letna] sta učenca in sedita na pručici, Mirko ima čitanko na kolenih. Po sobi hodi gori in doli Stanko s kratko paličico v roki in si prizadeva, da bi se čim bolj vživel v vlogo učitelja.)

Julka }
Mirko } (si nekaj pošepetata).

Stanko: Otroci, mir! V šoli se ne sme šepetati! Če vaju še enkrat zalotim, bosta zaprta! — Mirko, zdaj pa prečitaj pesemco „Moji mamici“!

Mirko (čita):

Moji mamici.

Mamica moja,
iz tvojih oči
ljubezen gori!

Mamica moja,
tvoj blagi nasmeh
odpušča vsak greh!

Mamica moja,
presrečen sem jaz,
kadar zagledam
v tvoj se obraz!

Bogá v nebesih
ljubim zvestó,
ti pa si moje
na zemlji nebo.

Kdaj bom povrnil
noči neprespáne,
ki si ljubeče
prečula jih záme?

Kako naj poplačam
skrbi ti moreče,
s katerimi iščeš
mi pota do sreče?

Najlepšo pač krono
si zaslužila,
ki s srčno krvjo
si me ljubila.

Oj, mamica zlata,
moje srcé,
hvaležno bo bilo
vedno za té.

Stanko: Prav dobro! Do prihodnjích, otroci, se morate naučiti pesemco napamet!

Julka: Jaz jo pa že znam. Mamici jo bom povedala na materinski dan.

Stanko: Samo pesemco ji boš povedala? To je malo. Jaz bom pa svoji

mamici dal na materinski dan svojo fotografijo v zlatem okvirju.

Mirko: Ne verjamem, če bo ta okvir res zlat. Najbrže bo iz rumene pločvine.

Stanko: Iz pravega zlata bo, kaj ti veš! Papa ga bo kupil, saj je rekel. O, moja mamica pozna pravo zlato in bi slike z drugačnim okvirjem še ne marala ne.

Julka: Pri vas lahko, ko ste bogati. Mi pa smo revni in ne moremo. Če bi bil še očka živ, bi tudi mi več imeli. Oh, zakaj nam je umrl naš dobri očka! (Zajoka.)

Mirko: Ne jokaj, Julka! Saj imava še vendar mamico, ki skrbi za naju!

Stanko: Zakaj pa vam je umrl očka?

Mirko: Bolan je bil.

Stanko: Moj papa je rekel, da je imel vaš očka jetiko. Zato je moral umreti.

Ali imata vidva tudi jetiko?

Julka: Ni res, da jo je imel! Prehladil se je tako hudó, pa je umrl. Jetiko že ni imel.

Mirko: Ni je imel ne!

Stanko: Moj papa že ve, kar tiho bodita! Zakaj sta pa vidva tako bleda?

Zato, ker sta jetična, da vesta!

Mirko (vstane in se moško postavi pred Stanko): Ti, veš, če boš tako govoril, ne smeš več k nam! Julka in jaz se že ne bova igrala s teboj!

Stanko: Saj me tudi ne bo! Sploh pa bi bil moj papa hud, če bi vedel, da hodim k vam.

Julka: Zakaj?

Stanko: Ker bi se tudi jaz lahko nalezl jetike!

Mirko: Jetični kašljajo in morajo ležati. Midva pa ne kašljava. Leživa pa samo ponoči, drugače pa hodiva vsak dan v šolo in sva zdrava.

Julka: Pa tudi bleda nisva, veš!

Stanko: Sta, sta! Bleda in suha sta, ker sta vedno lačna! Nikoli ne dobita kruha za v šolo! Jaz ga imam pa vsak dan, pa še s surovim maslom in marmelado namazanega.

Mirko: Pa sva midva z Julko vseeno imela boljše izpričevalo ko ti. In tudi gospod učitelj naju večkrat pohvali kakor tebe, čeprav ste bogati doma.

Stanko: Kaj me briga učitelj! Meni se ni treba učiti, saj ne bom delal v

pisarni, kakor je moral vaš očka. Ko bom velik, bom župan in gospod.

Julka: Kdo pa bo delal mesto tebe? Naša mamica pravi, da mora vsakdo delati, kdor hoče živeti.

Stanko: Tistim že ni treba, ki so bogati! Najamejo delavce in uradnike, ki delajo in dobivajo plačo. Vaš očka je bil pri nas knjigovodja in je dobival plačo.

Mirko: Jaz bi ne hotel biti knjigovodja.

Stanko: Zakaj ne? Pri meni bi bil lahko v službi.

Mirko: Pri tebi? Ne! Rajši za hlapca!

Stanko: Saj bom tudi hlapca potreboval. Zdaj imamo dva. Jaz bom imel tri. Julko bi vzel pa za deklo.

Mirko: Morda postanem tudi jaz kdaj bogat. Julka bo za gospodinjo, mamici pa ne bo treba ničesar delati. Ti, Stanko, pa bi lahko prišel k meni za hlapca.

Stanko (užaljeno): Le čakaj, to povem doma in ne boš več nosil mojih hlač! Berači bodo mene jemali za hlapca? Jaz sem Tratarjev in imamo lesno trgovino pa avto in dve hiši. Kaj pa imate vi? Berači, berači, berači!

Ana (vstopi pri zadnjih Stankovih besedah, v roki ima košarico, v njej kruh, par jabolok in zavitek): Kaj pa počnete, otroci?

Julka in Mirko (planeta k Ani in se je okleneta): Oj, mamica, mamica!

Ana: Pa Tratarjev Stanko tudi pri nas? Lepo, lepo! Ali ste bili pridni?

Mirko: Najprej smo se igrali šolo.

Stanko: Jaz sem bil učitelj.

Julka: Midva z Mirkom pa učenca.

Ana: Tako je prav, otroci. Ko bo Stanko velik, bo v resnici lahko postal učitelj. Ali boš, Stanko?

Stanko: Me ne veseli.

Mirko: Pravi, da bo župan in gospod.

Julka: In da bova midva služila pri njem.

Ana (vzdihne): Vse je v božjih rokah, ljubi otroci! Človek obrača, Bog pa obrne, pravi pregovor. Le pomni, Stanko, da je bilo mnogo bogatih ljudi na svetu, ki so vse izgubili in so morali potem prositi pomoči pri tistih, ki so jih prej prezirali.

Stanko (gleda trmasto na stran): Vaš Mirko bi ne imel kaj obleči, če bi

ne dobil pri nas moje ponošene obleke.

Ana: Stanko, ni prav, da nam očitaš revščino. Nismo sami krivi, da smo siromašni. Bodi hvaležen ljubemu Bogu, ki ti je dal premožne starše, da ti ni treba trpeti pomanjkanja kakor nam. (Si skrivaj obriše oči.)

Mirko (prime Ano za roko in ji ljubeče gleda v obraz): Mamica, ko bom velik, bom zaslužil veliko denarja in bom vsega tebi dajal. Hišo bomo kupili, še lepšo kakor jo imajo Tratarjevi. — (Stanku) Ti pa, Stanko, če hočeš, ti vrnem tvoje hlače!

Stanko (v zadregi): Kar imej jih! Maram za ponošene hlače! Imam novih dovolj. — K vam pa me ne bo več! (Naglo odide.)

Julka: Prav je, da je šel. Rekel je, da je naš očka zato umrl, ker je bil jetičen.

Mirko: In da sva tudi midva jetična. Pa z berači nas je zmerjal. (Zažuga za Stankom.) Mu že pokažem, kdo je jetičen!

Ana (objame vsakega z eno roko in ju pritisne k sebi): Ljuba otroka, ne smeta radi tega sovražiti Stanka! Trdosrčni ljudje so najbolj nesrečni tedaj, kadar jih Bog prisili, da morajo sami prositi usmiljenja. Kdo vé, če tudi Stanka ne čaka kaj takega? — No, pustimo zdaj to! Ali sta kaj lačna?

Julka: Jaz sem že mamica! Hudo sem lačna! (Poželjivo gleda na košarico, ki jo je bila Ana postavila na mizo.)

Mirko: Ali si kaj prinesla mamica?

Ana (jame prazniti košarico na mizo. Nato odlomi vsakemu kos kruha in jima da po eno jabolko.): Tu imata, sirotici moji! To je vajino kosilo! Trgovka mi ni plačala pletenih jopic, zato nisem mogla kupiti ničesar, da bi vama skuhala. (Vzame iz zavitka skoro dovršeno pleteno srajčko, se vsede in začne plesti.) Ko bo to-le gotovo, bosta odnesla v trgovino in prinesla denar. Potem bo za večerjo že kaj drugega.

Julka: Zakaj pa še ti ne ješ, mamica? Ali nisi lačna?

Ana: Nisem. Jaz sem že jedla. Kar jejta, pa pazita, da ne bosta dro-

bila po tleh! Kruhek je velik dar božji.

Mirko: Mamica!

Ana: Kaj bi rad Mirček?

Mirko: Saj nisi ničesar jedla. Jaz tudi ne bom, če ti nočeš! (Položi kruh na mizo.)

Julka: In jaz tudi ne! (Položi kos zra-ven Mirkovega.)

Ana (si spet skrivaj obriše solze in se posili nasmehne): Pozneje bom jedla, zdaj ne utegnem. Moram dovršiti srajčko, ker se mudi. Kar vzemita in pojejta.

Julka in Mirko (vzameta vsak' svoj kos in jesta dalje).

Mirko: Tako sladak je ta-le kruhek! Mamica, kje si ga pa dobila?

Ana: Na vero sem ga vzela pri peku. Jabolka pa mi je dala Smukova teta, ki vaju ima tako rada.

Mirko: Mamica!

Ana: No?

Mirko: Služit bi šel. K Smukovim za pastirja. Mleko bi nam dajali za to in še kaj.

Ana: Kam boš šel, revček, ko si še premajhen! Dokler imata mene, vama ne bo treba k tujim ljudem.

Mirko: Zakaj se pa potem tolikrat jokaš, mamica?

Ana: I, saj se ne!

Julka: Sinoči si se že, mamica! Gledala sem te izpod odeje. Mislila si, da spim, pa nisem. Prste si ogledovala in jokala si se.

Mirko: Ali te hudo bolé prsti, mamica? Podnevi in ponoči pleteš. Gotovo te bolé.

Ana: Ne, ne! Kaj bi me boleli! Saj ni težko plesti!

Julka: Pa zakaj si se jokala?

Ana: Spomnila sem se na vajinega rajnega očka, pa mi je postalo hudó.

Mirko: Če bi bil očka živ, bi tebi ne bilo treba ponoči delati. Potrpi, mamica, saj bom kmalu velik!

Julka: Mirko, pomagajva mamicí! Drži „štreno“, jaz pa bom zvijala klobkó. Mamica, daj!

Ana (jima da štreno, ki si jo Mirko natakne na roki, Julka pa začne navijati klobkó): Sta že pridna! Kaj pa naloge sta že napravila?

Mirko: Jaz že, Julka je pa za jutri nima.

Ana: Ljuba otroka moja, seliti se bomo morali.

Mirko }
Julka } Kam? Zakaj?

Ana: Gospodar terja najemnino. Dva meseca nisem mogla plačati. Zdaj nam je odpovedal stanovanje. Če se nas Bog ne usmili, ne vem kaj bo!

Mirko: Dva zajčka imam mamica. Prodajmo jih, pa boš plačala stanovanje!

Ana: Zajčka si dobil od Korenovega Jurka za god, zato bi ne bilo lepo, če bi ju prodal. In kar bi dobil zanja, bi ne zadostovalo za najemnino. Poskusila bom še enkrat preprosi gospodarja.

Julka: Joj, mamica, zakaj moramo biti taki siromaki?

Ana: Božja volja je taka, Julka! Zato se ne smemo pritoževati, ampak samo prositi ljubega Boga, da bi nam pomagal. Bog je neskončno dober in usmiljen. On pozna našo bedo in nas ne bo zapustil, če zaupamo vanj. Samo pridna morata biti in pa moliti, pa nam bo že na kak način preložil križe in težave.

Julka (spusti klobkó na tla in burno objame Ano): Mamica, zlata mamica moja, vedno te bom ubogala in prosila ljubega Boga záte.

Mirko (pobere klobkó in jo s štreno vred položi na mizo. Nato pride tudi on k Ani in se ljubeče stisne k njej)

Ana (boža oba): Edina moja sreča sta vidva, siroti moji! Vse moje na tem svetu! — — — (Ju nežno odrine.) Tako, zdaj je srajčka gotova. (Vstane in zavije srajčko v papir.) Nesita v trgovino in dajta gospej. Recita, da jo prosim, naj plača vsaj nekaj na račun od prejšnjega tedna. Če dobita denar, pazita, da kaj ne izgubita. Ná, Mirko, ti nesi zavitek, Julka pa naj gre s teboj. Pojdita!

Julka: Bova hitro nazaj, mamica!

Mirko: Zdaj imaš čas in moraš jesti, veš! — Pojdi, Julka! (Prime Julko za roko in odide z njo z odra.)

Ana (pospravlja predmete, ki so jih otroci razvlekli po sobi, v kraj. Tako

obstoji pred omarico, na kateri stoji v majhnem okvirju slika njenega pokojnega moža, jo vzame v roko in se zagleda vanjo): Ah, Andrej, prekmalu si nas moral zapustiti! Kako srečno smo živeli, dokler si bil med nami! Toda božja volja je bila, da si nas moral zapustiti. — Ti veš, da moram veliko trpeti in skrbeti za otroka. Nabrekli so moji prsti od neprestanega šivanja in pletenja. Oči me pečejo, ko moram pozno v noč delati, da preskrbim otrokoma kruha. — Veliko preizkušnjo mi je poslal Bog, toda upam, da mi bo dal moči, da ne omagam.

(Trkanje.)

Ana (postavi sliko na njeno mesto in se obrne proti vratom): Moj Bog, če le ne prihaja gospodar terjat najemnino! — Noter!

Kata (štiridesetletna, elegantna dama): Dober dan! Ali ste vi gospa Trpinova?

Ana: Da, gospa! Jaz sem vdova Trpinova.

Kata (ji ponudi roko): Potem sem prav prišla. Jaz sem Kata Želarjeva, vdova po industrijcu Karlu Želaruju.

Ana: Drago, mi je gospa! Prosim, vsedite se! (Ponudi stol.) S čim pa naj bi vam smela postreči?

Kata (se vsede): Še nikoli se nisva videli, pa morda niti ne slutite, da sva si takorekoč v sorodu.

Ana (iznenadena): Me dve v sorodu? Zelo ste me iznenadili, gospa! Toda, ne vem na kak način...

Kata: Moj pokojni mož, ki smo ga pokopali pred tremi meseci, in pa vaš rajni sta bila bratranca. Ali vam ni nikoli ničesar pravil o tem?

Ana: Da, da, zdaj se spominjam! Nekeč mi je rajni Andrej nekaj pravil o nekem bogatem sorodniku s tem imenom, ampak...

Kata: Da, da! Vem, da vaš mož ni rad govoril o njem. Bila sta sprta zastran neke dediščine. V Ameriki sta imela bogatega strica, ki jima je zapustil precejšnjo vsoto denarja. Moj pokojni se je priglasil kot edini živeči sorodnik in je podedoval tudi del

zapuščine, ki je pripadala vašemu možu. Vam ni pravil tega?

Ana: Da, tako nekako je pripovedoval. Pozneje pa nisva nikoli o tem govorila, ker je bilo itak vse prepozno. Moj mož je pozabil na tisto dediščino.

Kata: Toda moj pokojni ni pozabil. V oporoki je naročil, naj se porabi del najinega premoženja za šolanje in doto vajinima otrokoma. Nama Bog ni dal otrok, a drugih sorodnikov tudi nimava. Zato sem prišla, da se o tej stvari pogovoriva.

Ana (prime Kato za roko. Razburjeno): Gospa, ali sanjam?

Kata: Recite mi kar svakinja! Zelo sem srečna, da bo poravnana krivica, ki jo je storil moj pokojni vašemu možu, pa tudi vam in vajinima otrokoma. Kako pa živite?

Ana (vzdihne): Težko preživljam sebe in otroka. Moj edini zaslužek je v tem, da šivam in pletem perilo za neko tukajšnjo trgovko. Časi so slabi, trgovka težko spravi blago v prodaj, a meni plača za delo tako malo, da dostikrat še za hrano nimamo.

Kata: Kje pa sta otroka? (se ozre okoli sebe).

Ana: Vsak hip se morata vrniti. Poslala sem ju v trgovino z dogotovljeno srajčko, ki jo trgovka nujno potrebuje.

Kata: Mislim, da bi bilo najbolje, da bi šla otroka z menoj v mesto. Stanovala bi pri meni. Skrbela bom za nju kakor mati.

Ana (se ustraši): Ah, gospa svakinja, na to pa ne bi mogla nikakor pristati. Otroka sta moja edina uteha in sreča. Preveč jih ljubim, da bi mogla živeti brez ujiju.

Kata: Če ju ljubite, tedaj jima boste gotovo privoščili boljše življenje kot ga imate sedaj. Pri meni ne bosta trpela pomanjkanja.

Ana: Ne, ne! Rajši se odpovem dediščini, kakor otrokoma. Bo že Bog poskrbel za nas.

Kata: Ali vam bodočnost vaših otrok ni prav nič pri srcu?

Ana: Zadnjo kapljo krvi bi dala za svojega otroka.

Kata: Saj ju boste lahko obiskali, kadar vas bo volja. Sami se boste vendar laže preživeli ko z otrokoma. Pametni bodite. In tudi mladi ste še . . .

Ana: Živim samo za svoja otroka in samo smrt bi me mogla ločiti od njiju.

Kata: Prav, ljuba svakinja! To sem hotela vedeti od vas. Ne vem kaj se pravi biti mati. Toda če bi mi bil Bog naklonil srečo materinstva, mislim, da bi ne mogla biti drugačna kakor ste vi. — Zdaj pa čujte še drugi del novice, ki vam jo prinašam! — Ali poznate razmere pri Tratarjevih?

Ana: Tratar je lesni trgovec in je bil moj rajni mož pri njem nameščen za knjigovodjo. Bogati ljudje so Tratarjevi.

Kata (skrivnostno): Mislite?

Ana: Dve hiši, avto . . .

Kata: Vedite, ljuba moja, da je samo še tisto Tratarjevo, kar ima na sebi.

Ana (začudeno): Moj Bog, ali je to mogoče?

Kata (vzame iz torbice neki papir): Preberite to-le! Moj pokojni je bil glavni upnik Tratarjev. Zdaj nas sodišče obvešča, da bo prihodnji teden javna dražba vsega Tratarjevega premoženja.

Ana: Sveti Bog, kdo bi kaj takega pričakoval!

Kata: Kot edina naslednica in dedinja svojega moža se bom v svojem imenu in v imenu vaših otrok udeležila dražbe. Enonadstropno hišo, v kateri stanujejo sedaj Tratarjevi in pa žago bom zahtevala za pokritje dolga. Hiša in žaga bosta nato takoj prepisani na vajina otroka.

Ana (se prime za glavo): Moj Bog, saj nismo vredni tolike sreče! — Ah, kje neki sta otroka tako dolgo?

Mirko in Julka (vstopita ter boječe pogledujeta Kato).

Ana (plane k njima in ju burno pritiska k sebi): Mirček, Julči, ah, ljuba otroka moja, če bi vedela . . .

Mirko (žalostno): Trgovka je rekla, da bo drugi teden plačala.

Julka: zdaj ne bo nič večerje, mamica.

Ana: Poglejta to-le gospo, otroka! (ju vodi pred Kato). Lepo jo pozdravita

in roko ji dajta. To je vajina teta in dobrotnica.

Mirko in Julka (hočeta oba hkrati podati Kati roko): Klanjam se!

Kata (vsakega posebej objame in poljubi na čelo): Pozdravljena, ljuba moja otroka! Kako vama je pa ime?

Mirko: Jaz sem Mirko.

Julka: Jaz pa Julka.

Kata: Torej Mirko in Julka, ali bi šla z menoj v mesto? Tam bosta imela vsega dovolj: lepo bosta oblečena, spančkala bosta v mehkih pernicah, jedla torte in imela veliko, veliko najlepših igrač. Pa v mestne šole bosta hodila in boš ti, Mirko, postal imeniten gospod, Julka pa lepa gospodična. No?

Mirko: Če pojde mamica tudi, bi že šel.

Julka: Jaz tudi, če bi šla mamica.

Kata (mežikne Ani): Mamica naj ostane kar tu v Zabukovju, ker mora šivati in plesti jopice za trgovko. Manj skrbi bo imela, če vaju ne bo doma.

Mirko in Julka (se okleneta Ane): Ne, ne! Kaj ne, da naju ne pustiš stran, mamica?

Ana: Ne, ne! Za nobeno ceno ne, otroka moja! Kaj bi vidva brez mamice, in kaj bi mamica brez vaju!

Kata: Če je tako, potem pa ostanite vsi skupaj v Zabukovju. V kratkem se boste preselili v svojo hišo, jaz pa bom prišla večkrat pogledat k vam, če me boste marali.

Mirko in Julka (zineta in vprašujoče pogledujeta zdaj Ano zdaj Kato).

Ana: Mirček, ti boš bodoči gospodar pri Tratarju. Ljubi Bog ni pozabil na nas in nam je poslal dobro teto iz mesta, ki bo kupila Tratarjevo hišo in žago in oboje podarila vama, zato, ker sta pridna.

Mirko: Kaj pa Tratarjev Stanko?

Julka: Za hlapca bo pri nas, če bo hotel.

Ana: Tratarjeve je doletela huda nesreča in jim tega ne smemo privoščiti. Bog bo tudi za njih poskrbel.

Kata: Vaju, otroka, pa bo Bog poplačal za ljubezen in hvaležnost, ki sta jo dolžna svoji mamici. Ostanita vedno taka, pa bosta srečno in dolgo živela.

Zastor.

Božja Mati

G. Mali

Devica v nazaretskem domu
z Gospodom govori
poslanec božji v rajskem soncu
skrivnost ji sporoči:

„Ti milost našla si pri Bogu,
da mati boš postala,
po grehu ranjenemu rodu
luč milosti prižgala.

Odrešenika boš rodila
in mati boš njegova,
vso zemljo Bogu posvetila
vsa polna blagoslova.“

Kar je poslanec ji govoril,
se res je izvršilo,
telo deviško, — Bog je storil, —
Gospoda je nosilo.

Na sveto noč nebeško Dete,
Marija, si rodila,
iz svoje lilije nam bele
svoj blagoslov razlila.
Zato te kličemo, Marija,
z imenom božja Mati,
zato na veke si nam dražja
ko zemeljski zakladi.

Slovenski materi!

G. Mali

Ena: Pesem radostna doni
naj slovenski materi,
ki nam je življenje dala,
v srcih vere luč prižgala!
Vse zato zapojmo ji:
Vse: Mati, Bog naj te živi!

Ena: Mati, že ob zibelki
pesmice nam pela si
o slovenski domovini,
polju, travnikih, planini.
Vse: Hčere ti pozdrav pojo:
Varuje naj te nebo!

Ena: Cvetje naših mladih dni
varovala skrbno si,
blagoslov svoj nam delila,
sreče biserov trosila.
Vse: „Bog naj, mati, te živi!“
kličemo v pozdrav zdaj ti.

Ena: Z nami radost in gorje
pilo tvoje je srcé,
luč v mladosti si nam bila
zvesto nas vse dni ljubila.
Vse: Vse ti kličemo zato:
Naj povrne ti nebo!

Mati tolažnica

Dramatični prizor

(Pred hišo. V ozadju znamenje. Večerna zarja.)

Prva deklé (stoji pred znamenjem in joka).
Druga (pride na oder, se ji približa in govori):

Zakaj povej tako žaluješ,
po kom pa vsa žalostna
vzdihuješ?

Prva (ozre se žalostno):

Po materi, ki je umrla,
oči ji strašna smrt zaprla.
Srcé, ki tu me je ljubilo,
se je od mene poslovilo.
Minil je za me čas mladosti,
ugasnil žarek mi radosti.
Na grobu le, ki mater krije,
mi še tolažbe lučka sije.

Druga (sočutno):

Ne jokaj! Tudi jaz žalujem,
po svoji materi vzdihujem;
o, tudi jaz sem že sirota,
vsa žalostna so moja pota.
Zato na grob te bom spremila,
s teboj za mamico molila,
ki mi umrla je v tujini
in z njo vsi radostni spomini.
(Hočeta oditi.)

(V ozadju zažari. V žaru se prikaže Marija.)

Marija: Pozdravljeni, o hčerki moji,
jaz mati sem ljubezni svoji,
poslanica božje sem Dobrote,
tolažim, ljubim vse sirote!

Prva dekle (prestrašena):

Gospa, povej, odkod prihajaš,
da z grozo mi srcé navdajaš?
Prekrasna je postava tvoja,
pred njo drhti beseda moja.

Druga: Mir vlivajo besede tvoje
v bridkost in žalost duše moje,
nebeška tvoja je beseda;
povej odkod gospa si sveta?

Marija: Jaz iz nebeške sem višave
prišla na zemeljske dobrave,
da mati vama bom v mladosti,
delivka sreče in radosti.

Obe (poklekmeta pred njo):

Marija, pred teboj klečiva,
življenje tebi posvetiva,
za mater tebe sva izbrali,
srcé in dušo v dar ti dali.
V bridkosti naju ti toláži
v mladosti pota k Bogu kaži!

Brez matere

Solzé so vrele mi z oči,
ko sem ti klical: Z Bogom, mati!
S teboj so v tihi grob odšli
vsí moji zemeljski zakladi.

Srcé po tebi krvavi;
na svetu zame ni veselja,
da bil bi tam, kjer zdaj si ti,
le to je moja srčna želja.

Tako sem sam na svetu zdaj,
odkar si ti me zapustila,
na zemlji zdaj najdražji kraj
mi, mati, tvoja je gomila.

Besede tvoje in solzé
so dragocena mi svetinja,
v bolesti moje se srce
hvaležno vsak dan te spominja.

Sirota

Dramatična slika

Pred vasjo — med drevjem.

1. prizor.

Zbor (mladenk nastopi, poje in raja):

Sestre, rajajmo v mladosti,
čas najlepši nam žari,
pojmo hvalnice v radosti
v čast slovenski materi.

Kaj vesele bi ne pele?
Mamica za nas skrbi,
od Boga smo jo prejele,
bódimo hvaležne ji.

Lepše ko prekrasne zvezde
naših mamíc so oči,
v njih goré ljubezni zveste
najkrasnejši biseri.

Rajski vrt so srca vaša,
kjer doma dobrota je,
v njih počiva sreča naša. —
Bog vas živi mamice!

Prva (kaže na desno):

Glejte, tam nekdó prihaja.
Druga: Mislim, da sirota je.
Tretja: Strah pred nami jo navdaja.
Četrta: Vsa od mraza tresse se!

Prva: V svojo sredo povabimo
to nesrečno deklico!
Druga: S pesmijo razveselimo
zdaj srcé ji žalostno!

Vse: Prídi, deklica nesrečna,
le nikar se nas ne boj,
z nami bodi danes srečna,
z nami mamicam zapoj!

2. prizor.

Sirota (v črni obleki pride na oder):

Rada z vami bi zapela,
rada srečna vriskala,
ko bi mama še živela,
ki mlada v grob odšla.

Toda sama sem sirota,
moja hrana so solzé,
žalostna so moja pota,
brez tolažbe je srcé.

Vé se samé veselíte,
ker imate mamice,
mene, prosim pa pustíte,
naj solzé izlijem vse.

Vse (ponove eno ali dve kitici kakor
v začetku).

Prva: Naj se razjasne ti lica,
potolaži se srcé,
naša boš odslej sestrica,
le obriši si solze.

Druga: Naše mamice ljubile,
kakor hčerko bodo te,
cvetja ti dobrot trosile,
ker ti nimaš mamice.

Vse: Z nami se boš veselila,
z nami pela, vriskala,
vsak dan z nami kruh delila,
ki ga reže mamica.

Sirota: Mamice, dobrote vaše
naj povrne dobri Bog,
ker ljubezen položile
v srca svojih ste otrok!

Materi

Spomin na mater

Vsak večer mi v srcu
lučka zažari,
v njej zagledam mater,
ki že v grobu spi.

Mati, ko v boilesti
gledam tvoj obraz,
zdi se mi, da vrača
se najlepši čas.
Zdi se mi, da usta
tvoja govore

in deli ljubezen
tvoje mi srcé.
Tiho — brez besede —
govorim s teboj,
ti pa sočustvuješ
in trpiš z menoj.

Prošnjo izročim ti
za slovo tedaj,
naj me Bog povabi
k tebi v sveti raj.

Slovenska krščanska ženska zveza

Na občnem zboru Slov. krščanske
ženske zveze dne 19. januarja t. l. iz-
voljeni odbor se je sestavil: Predsednica
Lebar Anica, podpredsednica Klemenc
Pepca, blagajničarka Srebot Mici, taj-
nica Golob Anica, odbornice: Oražem
Emi, Rakovec Cirila, Vodeb Adolfina.

Sklepi občnega zbora.

1. Stalni jugoslovanski odbor za ev-
haristični kongres je sklenil, da se po
vseh prosvetnih društvih in odsekih
goji evharistična misel. Zato se osnuje
v vsakem ženskem odseku ali društvu
evharistični krožek, ki mora imeti vsaj
3 članice, ki se zavežejo, da bodo z
besedo in zgledom vršile propagando
za pogostno sv. obhajilo.

2. Vsako društvo in odsek mora
imeti duhovnega voditelja.

3. Ker je za vse katoličane 25. marec
že sam po sebi materinski dan, ker je
začetek Marijinega božjega materinstva,
naj vsa katoliška ženska društva pra-
znujejo ta dan kot materinski dan.

4. Novi odbor Ženske zveze naj stopi
v stik s Krščansko šolo zaradi pogo-
bitve krščanske vzgoje. V istem smislu
tudi z organizacijo katoliškega uč-
iteljstva, Slomškovo družbo.

5. Ker v dosedanem programu ni
bil dovolj upoštevan važen sestavni
del našega ženstva, delavske žene in
dekleta, predlaga občni zbor, da se
Ženska zveza s posebno ljubeznijo po-
sveti vzgojnemu in izobraževalnemu
delu med njimi.

6. Novi odbor naj vse potrebno
ukrene, da se omogočijo gospodinjski
tečaji, kakor jih je z velikim uspehom

prejšnja leta prirejala Slov. krščanska ženska zveza.

7. Članarina za v zvezi včlanjena ženska društva in odseke, se določi na Din 25— letno.

8. Predlog Poselske zveze: Slov. kršćan. žen. zveza naj predloge, ki jih je stavila Poselska zveza ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje za predstoječo izpremembo in uzakonitev poselskega reda, z vsemi močmi podpre.

*

Varstvo in skrb za slovenska dekleta. Ženska društva in odseki naj posvečajo posebno pažnjo dekletom, za katera mislijo, da bodo šla od doma iskat službo. Dolžnost nas vseh je, da jim pomagamo, da jih ne pustimo z doma, dokler nimajo službo zagotov-

ljeno. Zato se naj v vsakem društvu in odseku določijo 2 ali 3 članice, ki bodo imele na skrbi, da dekletom, ki nameravajo z doma, z nasveti in navodili pomagajo. Podrobnejša navodila o tem varstvenem delu daje Društvo za varstvo deklet v Ljubljani, Masarykova c. 12.

Socialni tečaj. Od 10. sept. do 20. dec. 1935 se je vršil v Ljubljani socialni tečaj za žene in dekleta, ki ga je priredila Katoliška akcija v Ljubljani. Vseh 60 predavanj, ki so bila na tem tečaju, bo izšlo in jih vsem odsekom in ženskim društvom toplo priporočamo. Podrobnejše poročilo o tečaju bo prinesla marčeva Vigred.

Članarina. Članarina za leto 1936, ki znaša Din 25— naj društva in odseki pošljejo po priloženi položnici.

Razno

Stiški dnevi se bodo vršili 15. in 16. avgusta t. l. Namen teh dni je verska obnova v smislu sklepov stalnega odbora za Evharistične kongrese v Jugoslaviji. Že sedaj naj društva mislijo kako bi se v čim večjem številu udeležila omenjene slavnosti, katera naj bo izraz žive vere našega naroda, vroče ljubezni do Evharistije in izraz slovenske stanovske zavesti. Podroben program bo v kratkem sledil.

Ciril Metodjski kongres se bo vršil sredi meseca julija na Velehradu. Ob 1050letnici se spodobi, da Slovenci zopet poromamo na Velehrad, kamor bi dospeli 19. julija k slovesnemu zaključku kongresa. Padla je misel, da

bi nadaljevali pot na največjo slovansko Marijino božjo pot v Čenstohovo, nazaj grede bi se ustavili v Krakowu in si ogledali tudi Veličko, ter se vračali preko Dunaja v domovino. Nujno pa je, da priredi vsako društvo Ciril-Methodjsko akademijo, ako preje ne, na nedeljo v juliju, ko praznujemo god sv. bratov. Tudi Ljubljana bo primerno proslavila ta jubilej.

Stritarjeva proslava bo 5. julija 1936 deloma v Podsmreki, deloma v Velikih Laščah. Na prošnjo ondotnega pripravljalnega odbora sporočamo tem potom vsem prosvetnim društvom, da ta dan mislijo na omenjeno proslavo.

Vsebina: Kulturni apostolat. — Materinski dan. — Pozdravljene mamice. — Zlata mamica, igrokaz v 1 dejanju. — Božja Mati. — Slovenski materi. — Mati tolažnica. — Brez matere. — Sirota. — Materi. — Slov. krščanska ženska zveza. — Razno.

Uprava: Pisarna Prosvetne zveze, Ljubljana, Mik'ovičeva cesta 7. — Odgovorni urednik in izdajatelj Vinko Zor, Sv. Petra c. 80. — Za Zadržno tiskarno v Ljubljani: Maks Blejce